

Santiaku

Santiakuja kalta gaune zuñgajienapanaldiamak

Meja ai kalta gauwane: Santiakuki Duwe Jesútshi aldani giemi, Duwe ipanane Jeldusaldéñ zaldakue aksaneka. Aldéñ “naski Duwe Jesúja ají múldigaba guaxal nakaxane nzhakú” guagagábaki, “naski Duwe Jesú axazauñkuge nzhakú” nuxa guaklde (1.1). Duwe shuigueni izhgaldagagáñgaki namak jañguazhé nane (Jñ 7.5). Guatshak Duwe izhgaldagueni akizhañkatshak (1Kt 15.7), namak jañgui, agapa neyapanane. Ekíga na, Duwe ipanane kue aksaneka neklde (Ajsh 12.17; 15.13; 21.18; Ga 1.19; 2.9; Jd 1.1).

Mekuetshi kalta gauwane: Jalde kaltaki asaná juldiú Duwe ipanane kue san san kauwíj kagi naldazháldi zhekuekuetshi kagakauwane (1.1).

Jinak ai kalta gauwane: Santiakuja jalde kaltaki juldiú sanákue kaiga nuxa Duwe ipanane kue Duwe Jesúja mitsabé izhogakue kajañguxa shi kaxaldiyaldiamak kagakauwane. Atshaga Duwe shalda matshuwi sha kakuí, guiyaba atuñshi guatoguén jiaga, abá naldakí Duwe agapa neyalga nogakue shi kaxaldiyaldiamak gauwane.

Ji, ji shalda guashi jalde kalta gaune:

1. Kasak misha ji shalda kakkbene (1.1)
2. Jibañ tuabinogéñ abá naldakí izhogakue (1.2-18)
3. Jatetshi múldigaba zuñsanegamak izhogakue (1.19-27)
4. Ezuañki akldé, ezuañki aguáñ akzé tuasúñze (2.1-13)
5. Jatek alduna ishakue, janshizhe atshakue (2.14-26)
6. Múldigabak me sha katshixa (3.1-12)
7. Jatetshi ishkué nalda na, jisétshi na sha agatsé (3.13-18)
8. “Jate za ni naksanexaldí” izhgakugakue (4.1-17)
9. Kabiakue guiyaba tuaka keshkaldukshane (5.1-6)
10. Akldé sakí izhogakue Jate zunajañguxa (5.7-20)

Santiakuja kalta gaune

1 ¹Maiñ Duwe Jesú ipanamine nasaná juldiú 12 ldaxe^a san san mimijí kagi naldazháldi mizhekuek nas Santiakuk^b mimezhgajañguge miñmeji kalta miñkuzgauwatokuge. Naski Saldínga netshi Jate, Asukuá nauwiji Sáníkalda Duwe Jesú Zúnekualka na, kaxazauñkuge nzhakú.

Jibañ tuabinogéñ abá naldakí izhogakue

²Gajakue, sakígaba jibañ tuakue miñgatsegatshak, “ekí jiba tuñkugé shaldaki zeñ ni itshanaldikú” itshanakue miñgatsé. ³Jinake zeñ itshanakue naldakí. Maiñ Jatek za alduna ishiji izhoxabinuka mimakuaji jibañ mituwéñ zhinik, abá naldakí abeti izhoxa shi mitiyaldixa miñkué nak.^c ⁴Akna jibañ tuabinogéñ abá naldakí abeti izhoxa shitiyal nogakue. Ekí mizhogéñ zhinik na, Jateja sakí naldakuéñ, aldunaldi guildegakue mimajañguaneñka mimawaldeyaldixa. Ekíki janshizhe nalda guildegakue miñgajuezhaksá guane naldaldiamak.

⁵Guatshak maiñ ezuake “¿sakíki ishkué izhonaka ne?” jañguatshak akzaldakí naldaldiake, Jateja tuñshaldiamak izhgakshishakue agatsé. Akze, Jateki jiwak zúñzúkua naldakí, agatsauxa amak zúñgauneka nak, ezuaja ekí tuñshaldiamak akshishaldiake amak tuñshaldixa.^d ⁶Naldatshak ekí Jatek akshishatshak, alduna ishiji “nagaunexaldixa shakldá” jañgui za akshishakue agatsé. Ne aldunaxa mozhua, mozhua akldeshi akshishasé. Jinake naldakí. Múlkaldaja níbuni azbuamé te nokshagába, ataba ataba uldeyamakbe, aldunaxa mozhua akldekaki “ezuañgaba nukjañgui” akldegazháka nak.^e ⁷Akna, ekí akldekaki Jatek ji akshishatshak, “amak naxatshaldixa shakldá” jañguakue agatsaldakí. ⁸Akze, eñki azbuamé meja aksaneka izhoxaldixa izhgakugazháldi na, sakígaba atshatshak mozhua, mozhua akldeshi izhuka.

⁹Guatshak Duwe ipanane nashi izhukakueki Jateja matshuwi akzé katuñka nakna, zeñ itshani sekuazhikshakue kagatsé.^f ¹⁰Ekí ne, Duwe ipanane kabiakue zúnake Jateja kabia aldé kagatuagábaki, aguáñ kakzúkuxa shalda zeñ itshani sekuazhikshakue kagatsé.^g Jinake naldakí. Kaljumshiki zúxaita me

^a 1.1 Juldiú saná nahauxa 12 ldaxe nekue. ^b 1.1 Mt 13.55; Mlk 6.3; Ajsh 15.13; Ga 1.19
^c 1.2-3 Alm 5.3-5; 1Pe 1.6-7 ^d 1.5 1R 3.7-12; Pr 1.1-9.18; St 3.13-17 ^e 1.5-6 Mlk 11.24; Jñ 16.23-24 ^f 1.9 Jer 9.23-24 ^g 1.10 Ekí jiaga naldaka: “Kabiakueki Duwe iyapanaldiamak axaldánga aguáñ zhikzukuakue kagatsé shalda zeñ itshani sekuazhikshakue.” Azhi “kabiakueki Jateja zúnatualdién ldiuwañ aguáñ kakzukualdixa shalda zeñ itshani sekuazhikshakue.”

guamakbeña na, kabiakueki egaba zúxaita me gualdixa nak. ¹¹Akze, niuwi nañkaldinik tatshui zukuatshake, kaljumshi jiyabulduñgui nuk aktiñguatshak, janshi agatsaldaksá guxa. Ekibeña na, kabiaki kasa izhgauwatoxaldieñ shuigatshak, ají numaki abá me gualdixa nakldá.^h

¹²Mieldeki jibañ tuatoxaldieñ abá naldakí, abeti izhoxaldiaák, Jateja zeñ jañguxa. Akze, mieldeki Jate za alduna ishál nuka akuajatshak jibañ tuwak agubiyane shalda na, Jateja aldéñ izhgajañgui izhukakueki jékaldaxa izhoshiña kezhokshaldixa kakbenamak izhokshaldixagaⁱ nakldá.

¹³Mitsake ezua sha atshindana akzegatshak, “Jatega sha atshindana nakzukuaté tiuwi” guagakue agatsaldakí. Jinake naldakí. Saldiña netshi Jateki ni meja, ni jiyája sha atshindana akzukuazháka. Ekíga na jiak, aldéñ zhinik ni ezua sha atshindana akzukuazhé giemi nakldá. ¹⁴Ekí ne, kágubaki sha atshindana akzegéñ zhinik na, ezuañki amak sha atshaldixa ajañgushixa. ¹⁵Gualdinik sha atshindana akzegéñ zhinik na, ejaña amak sha atshishixa. Gualdinik amak sha atshéñ zhinik na, ejaña sha atshál za izhokshapanka. Gualdinik amak sha atshalga za izhoxaldiaák, ejaña aldunaxa shuane za izhokshataná.

¹⁶Gaja mimezhgajañgugekuañ, naldagálde miñgabeyatshak, namak ne jañguabináldi. ¹⁷Nauwijate jékaldaxa izhukaki janshizhe za zuñkatshixa. Akze, saldiña janshizhe agatsahauxabe zuñgekaki aldéñ zhinik za na zuñkatshiji, zuñgeka. Aldénga na alnobaxa zutú guxakue na nahauxa gauwane. Ai stuñkakueki alnobaxa neyatogéñ ayushi na zhuajanañgaba stuazhé ne, Jate zúnake janshizhe za naldiña ni mitsák jiaga ayushazhé nakldá.^j ¹⁸Ekí izhogakna ají múldigaba namaklde nukshi, kipanéñ zhinik na abisajañ zuñakukshaldiamak zunezhgakuxane. Ekíki saldiña gauwanauxa ne, kasak nasuñ na zuñgatsauxa aldéñ akeñkalde ají giemikue izhogakualdiamak.^k

Jatetshi múldigaba zuñsanegamak izhogakue

¹⁹Gaja mimezhgajañgugekuañ ekí muldetua agajañguakue. Namakldeki zuñgatsauxa nukandana za zuñzegakue. Ekí ne, nasuñgaba jañguañkalde zúnake axaña guagakue zuñgatsaldakí. Ekibeña na, axaña zúnzauldakue zuñgatsaldakí. ²⁰Jinake naldakí. Káguba itsauldi izhogéñ zhinik na, Jateja jian izhoxa jañguamak izhoxa gaunegazháka nak. ²¹Ekí nakna saldiña sha mijañguauxa, nusagatse, kutám miyatshauxa majiña mimajaldí. Maiñ axaldáñgabaga aguáñ zhikzukui, Jateja ají múldigaba miñwashekuane miñsanegaka jañgui mipanaldí. Akze, ají múldigabak zhinik na mimekualdaka nakldá.

^h 1.10-11 Is 40.6-7   ⁱ 1.12 1Kt 9.25; 2Tm 4.8; Aux 2.10. Aiki ubiyane awatualdiamak sáñkaldak izhalshuxa agaxeka janaña naldaldixa.   ^j 1.17 Nm 23.19; Mal 3.6
^k 1.18 1Pe 1.23; Aux 14.4

²² Guatshak Jateja ají múldigabak atshakue miñmeñkákí egaba nukshi za zhekualdagábaki, amak axatshiji mizhekualdaldí. Azhi nukshi za mizhekualdaldíák, axaldánga naldagálde nuxa namak ne miyajañgushaldixa. ²³ Mieldeki ají múldigaba nukshi za, amak axatshakí izhoxaldiák, ekí jana ne: Ezuaja waxak espejuk atualdinik ²⁴ jiak, zhikbategatshaga aldénga sakí agatsé atune zhikjuizha guxa jana izhuka. ²⁵ Ekí ne, mieldeki Jateja ají múldigabak guiyaba zuñgenega, sakí guaká agatsauxa tuwi, ai za agajañguá noshi, sakí aksaneká akjuizha naldakí, amak axatshiji izhoxaldiák, eñki saldiñga atshauxa Jateja zeñ jañgualdixa. Akze, ai guiyabaki auxaga jansizhegaba za nahéñ zhinik na, sha atshindana zuñzekák zñebesanshi, aldéñ akldunamak izhoxa zuñgauneka nakldá.¹

²⁶ Mieldeki Jatek akldunamak izhuka itshanatshak, múldigaba zukuaká muldetua numañ izhgatuagábaki sha nexalga noxaldiák, aldénga naldagálde nuxa namak ne ajañgushixa. Eñki axesé nuxa Jatek akldunamak izhuka ne itshanka. ²⁷ Ekí ne, Saldiñga netshi Jate Nauwijateki ijuezha naldakí, akldunamake ekí izhogakue zñajañguxa: Sukua jate ishuanekue, munzhi asewá ishuanekue na, guiyaba atuwi guatoxaldiéñ kagauneshi, numañ katuakue zñajañguxa. Ekí izhoshi na, “Duwe ipanazhánekue sha ajanashiji aldunaldi nusa ishkazguí ajanashamak, ni mitsák atshazháldiku” itshani, amak atshagába izhogakue zñajañguxa. Ekí izhogakualdiakna akldunamak kizhuka ne zñatualdixa nakldá.

Ezuañki akldé, ezuañki aguáñ akzé tuasúñze

2 ¹ Gajakue, nauwijí Sáñkalda Duwe Jesú akaldak akzé najanameña ipanamine nakna, káguba ezuañki akldé akzé, ezuañki aguáñ akzé tuabináldi. ² Azhi kaiga zagui ishjuizhaldexabinogeña ezua kabia zhakuá janshatse ijuakue, káuxaldake niuba ijiukue miñgakjuldunaka. Ekíga na, ezua nashiki zhakuá jizbene ijuakue jiaga miñgakjuldunaka. ³ Ekí miñgakjuldunaldiák, maiñki zhakuá janshatse ijuakueki muldetua ipani: “Jai akldé akzéñ yaté guwá” akbeminaka. Ne nashi zñake: “Mañki tuexa akté azhi tueñguiñgaba kagik nauwa yaté makunék” miyakbeyaldiák, ⁴ sha miñnegaté noshi ezuañki akldé akzé, ezuañki aguáñ akzé katuwi zhinik na, ¿maiñgabaga kezhgajuekui miñguxá jana miyatshixá tuakí shi miná?

⁵ Gaja mimezhgajañgugekuañ, ekí minukaldí. Káguba bual nashi jika agajueshkakueki akzaldagálde nuxa atuatshak jiaga, Saldiñga netshi Jateja zñake kezhgakuxane. Akze, ekueki Jatek za alduna ishiji ashekuéñ zhinik na, Jateja zúxaita zeñ zaldaba kageshi, saldiñga

¹ 1.25 St 2.12

izhgajañgui izhukakueki bieni kageshi aldēñ sanegeñka kajuldukshaldixa kakbenamak, eñka kezshokshaldixaga kezshgaxuxane. ⁶Guatshak maiñ zúnake nashikue aguáñ kezshbashi mual miñguxa. Ne, ¿kbiakue guana akldé miñkiyasalshi mimezhabashi mual za mimakuxa naldazhé shi na? Ekíga na, ¿ekue miñgatsaldi ne mimatuñka nugeñka kamañ naldi mimawaldeyazhé shi na? ⁷Ekibeñga guana, Duwe Jesú akaldak akzetshi miné ne, ¿e aguáñ izhbashi, nalda axakuaka naldazhé shi na?

⁸Guatshak Saldiña netshi Sáñkaldaja jian izhoxa guiyaba akldé akzék ekí niuwi zúñgene: “Maiñ axaldáñ mitsá miyajañguxa nake, kágubakue amaga mizhgajañgualdí” guashi Jatetshi múldigabak sezhekilde.^m Ekí sezhekldamak miyatshaldiakna, jian atshakuamak miyatshaldixa. ⁹Ekí ne, ezua za akldé akzé, ezuañki aguáñ akzé tualga minoxaldiák, sha atshijiña miyatshaldixa. Ekí miyatshaldiakna, Jateja jian izhoxa guiyaba zúñgene axatshazhámine shalda miñgatsaldiña ne mimatuwi axamindaxaldixa. ¹⁰Jinake naldakí. Mieldeki Jateja jian izhoxa guiyaba zúñgene naki auxa axatshijiña, ezua me nuxa axatshazhá gualdiák, Jateja axatshakue zúñmenauxa axatshazháne agatsaldi ne tualdixa nak. ¹¹Akze, Jate, “misewá naldagálde na askuildegasúñze” guakldejaña na jiak, “káguba guaxa guasúñze” jiaga guaklde.ⁿ Akna, mieldeke asewá naldagálde na askuildegakí minaldatshak jiaga axautshi guaxa miyatshaldiák zúnake, Jateja jian izhoxa guiyaba zúñgene axatshazháminega minaldaldixa nakldá.

¹²Guatshak Jateja guiyaba sha atshakuek zúñebesanshixa zúñgene.^o Eñkáñ zhinik na amak axatsháñkalde azhi axatshazháñkalde ne zúnatualdixa. Ekí miñkualdi na, sakí guagakue, atshakue miñgatsahamak za atshakue miñgatsé. ¹³Jinake naldakí. Mieldeki axautshikue guañ jañguazhé naldaldiake, Jateja zúnatualdiéñ zegatshak aldēñ zhinik jiak, guañ jañguakí tualdixa nak. Ne mieldeki axautshikue guañ jañguxa naldaldiák zúnake, Jateja zúnatualdiéñ zegatshak guañ jañgui tualdixa nakldá.

Jatek alduna ishakue, janshizhe atshakue

¹⁴Gajakue, ezuañañki “naski Duwe Jesú alduna ishikuge nakldá” negatshak jiaga, axautshikue janshizhe kaxatshakí naldaldiák, ¿sakí shi ekí neká me axazauwaldixa na? Anuñké alduna ishixa negéñ zhinik nuxa ¿Jateja ikualdaldixa shi mitú? ¹⁵Kaiga zagui, ezua Duwe ipananega zhakuá itshualdiyaka axaldaldakí, kaiga niuwañtshi gakue jiaga agajuezhak nukák ¹⁶ezuak maiña ekí akbeminaka: “Nauwijateki

^m 2.8 Lv 19.18   ⁿ 2.11 Ex 20.13-14; Dt 5.17-18; Mt 5.21-22   ^o 2.12 St 1.25. Ai guiyabaki Duwe Jesú zhinik na sha katshixa ilzabiyakue zúñgatsaldaksá guane. Ekíga na, aldēñ akldunamak izhoxa zúñgauneka.

zeñ majaan̄gui na zhakuá, gakué migajueshká auxaga shi migeshí” makbeyatshak ji agajueshká agegakíki, ¿saki shi ekí nekbalde axazauwaka na? ¹⁷Ekibeñga na, “naski Duwe Jesú za alduna ishikuge nakldakú” negatshak jiaga, niuwabak tuakuéñ axautshikue janshizhe axatshakí izhoxaldiák, Duwe namak alduna ishazhé. Egaba Duwe alduna ishixa nekáki shuane tsaldi axesé nuxa naldaldixa.^p

¹⁸Ekí guaxaldatshak ezuajañki ekí nakbeyaka: “Keyakualdaldiamak ezuañki Duwe Jesú za alduna ishiji ashekue, ezuañki niuwabak tuakuéñ axautshikue janshizhe kaxatshiji ashekue.” Ekí nakbeyaldiák ekí kakiyonaka: “Mañki axautshikue janshizhe kaxatshakíki, ¿saki shi Duwe namak alduna mishixa natuñshamildaka na? Ne naski axautshikue janshizhe kaxatshikugéñ zhinik guana, Duwe namak alduna ishikuge matuñshaldikue.” ¹⁹Ekíga na, mañki “Saldiñga netshi Jate ezua me akaldak akzé izhuka shakldá” majaan̄guatshak, aiki janshibé jañguakuamak majaan̄guxa. Naldatshak, jisétshi aldunakueja jiaga ekíga ajañguxa nakna, Jate zhe kakzukui she she she kakzukuxa nakldá.

²⁰Mañki ¿muldetua jañguabálde nak shi ekí migajienazháka na? Mieldeki “nas Jate alduna ishikuge nakldakú” negatshak, niuwabak tuakuéñ axautshikue janshizhe axatshakí izhoxaldiák, axesé nuxa Jate alduna ishixa naldaldixa. ²¹Akze, nauwibama Abaldahám zunake Jateja asukuá Isák akiyogakue akbeyatshak, amak axatshaldixa janazhiktú guanéñ zhinik na, Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tu guane.^q ²²Ekí axatshiñguéñ zhinik na ekí tunazunaka. Nauwibamaja Jate za alduna ishiñguéñ zhinik na Jateja sakí akbenamak izhoxa agaunék. Jiak ekíga na, axatshakue akbeyamak niuwabak axatshiji izhoguéñ zhinik na, Jateja mitsá aldéñ za alduna ishiji izhoxa guildegakueñka guiyakshá guane. ²³Akna Jatetshi múldigabak sezhekldamak ekí zeklde: “Abaldahámki Saldiñga netshi Jate za namak jañgui, alduna ishiñguéñ zhinik na, sha atshagálde jana, janshizhe tuñka nakldá.”^r Akna eñki Jate na zhuapebu aldé akuaka nzha.^s

²⁴Akze, nauwibamak zhinik na ekí tunazunaka. Jateja káguba egaba aldéñ alduna ishéñ zhinik za sha atshagálde jana, janshizhe tuagábaki, janshizhe atshiji izhogéñ zhinik na sha atshagálde jana, janshizhe tuñka. ²⁵Amakbé janameñga, munzhi Aldaháp nakua niñka nalgué jiaga, janshizhe atshéñ zhinik na, Jateja sha atshagálde jana, janshizhe tunane. Akze, juldiúkue ziñ me exa zutuál aldakldekue nalgué, aldéñki muldetua kepana, kagisaldi guakuak jiúñgulda awaxañ ga kagaunék kakaxane.^t ²⁶Akze, aldunaki abuák zhinik neyatshake, abuáki shuane za abá zauwaksá guxa. Ekibeñga na, mieldeki Jate alduna ishixa negatshak, niuwabak tuakuéñ janshizhe atshakí naldaldíak, shuane tsaldi axesé nuxa alduna ishixa neká naldaldixa nakldá.

^p 2.15-17 1Jñ 3.17   ^q 2.21 Gn 22.1-14; Eb 11.17   ^r 2.23 Gn 15.6; Eb 11.8-11,17-19

^s 2.23 2Cr 20.7; Is 41.8   ^t 2.25 Jos 2.1-21; Eb 11.31

Múldigabak me sha katshixa

3 ¹Gajakue, maiñ guiyaba shizhixakuegaba matshuwi neklkana miñzegakue miñgatsaldakí. Jinake naldakí. Nasuñ shi kizhixakuañki, Jateja akldunamak zhekuañkalde azhi zhekualdazhãñkalde zunatutshak, axautshikue guashiñki zhakaldak zunzunziji zunatualdixa nak. ²Akze, jian izhoxa guashiñki, saldiñga nasuñ matshuwi ijulduñga katshixa naldashá. Naldatshak mieldeki zukuagéñ zhinik ijuldunagába, jian ne za zukuaxaldiake, aldunaldi naldakuauxabe nek guane naldaldixa. Ekí izhoshi na aldén agatsauxa zhiksanék guashi kama axaldé naldaldixa nakldá.

³Guatshak kabayu aksanegakualdiamake shezhaxalda kakak kagakatshake saldiñga agatsauxa aksanek kakuxa. ⁴Ekibeñga na, balku ateema múlkaldaja kamakualdi axabugatshak jiaga, uldeñkajañki balku mani uldeyaldixa jañguanaldi jika nóñgutsek nuxa na aldi uldeñka. ⁵Ekibeñga na, nauwiji abuák zunikazauñka zunikaldekuega na, juañgaldaki nóñgutse nuxa naldatshak, matshuwi sekuazhikshiji mual neka naldashá. Ekí agajañguakue: Guksé shiñgaldá me nenaldixa kalkalda atemaldi akjienatshak nuk yogaka. ⁶Gukséja kalkalda nusakuamakbé na, juañgaldak sha kaldegatshak matshuwi nekue kagisalshanazunaka. Akze, sakí agatsaldi kazukuagatshak me aldunaxa mitsá shane zunikaldé muetsekuxa. Nauwiji múldigabaga na kajañguauxa, katshauxa nuk zunzaldakuxa. Akna, kuka zhinik izhogakuauxa zunzaldakua guxa. Akze, guksé zunamakbé jiséjañga na múldigabak sha neshi zunazukuakshal za nuka nakldá.“

⁷Guatshak kágubajañki béyakze simalduna, kagik neñkakue, jilbeni neñkakue, mataxa neñkakue, nóbunik zaldakue jiaga kaksaneshi, mansu guakagaba nak amak guane. ⁸Naldatshak ni meja múldigaba juañgaldak kazukuaká zunake aksanék akzegazháka. Akna, sha nexalga noshi negaksá gualdiamak aksanegazháka. Akze, takbitshi suldimánja káguba guagamakbé, múldigabak me nuxa axautshikue matshuwi kagisalshaka nakldá.

⁹Guatshak nauwiji juañgaldake Saldiñga netshi Jate, nauwiji Sáñkaldá akldé akzamakga kakzukuatshak, jiake eñkañga na káguba Jateja ajanamé alduna axaldeksanekue” agisaldakue kakuaka. ¹⁰Akze, kaxa ezuamé zunikaldékga Jate “zeñ nzhakldék” kakbeyatshak, jiake eñkañga “káguba agisa guakuéñ” kakuaka. Gajakuañ, ekíga zukuagakue zunzatsaldakí giemi nakldá.” ¹¹Azhi ¿ni nañkajeñga ni we akzé nañkatshak, jiake eñga ni kakuakze jiaga nañkaka shi na? ¹²Akze gajakue, kaldija kalwé^x

“ 3.6 Pr 16.27   v 3.9 Gn 1.26-27   w 3.2-10 Pr 18.21   x 3.12 Galdieguke kaldi, kalwé tuañkálde ekí guaka: Ezua kaldi “higuera” kalwé “aceitunas” zheñguazháka, ezua kaldibuldu “uva” kalwé “higo” zheñguazháka.

mozhua sana eñgaba zheñguazhámakbe na, ezua ni nañkajeña ni we akzé na, ni kakukakze na, nañkazháka naldashá.^y

Jatetshi ishkué nalda na, jisétshi na sha agatsé

¹³Maiñgabaga mieldeke muldetua ishkué naldi, jika matshuwi agajienka itshanaldiák, ake janshizhegaba atshéñ zhinik ekí izhuka awatuñshakue. Akze, namak ishkué izhogéñ zhinik na axaldáñ aguáñ zhikzukui janshizhe atshiji izhogakue. ¹⁴Ekí ne, maiñ zúxaita axautshi mauldí aguanalga izhoshi na, axaldáñ za miñzé awatuñshindana miñzeshi mizhekualdaldiák, ai shalda sekuazhikshiji “ishkué nzhakú” negakue miñgatsaldakí. Ekí minexaldiák, namakldek zhinik ijuldú guamine naldaldixa. ¹⁵Ekí agatsaldi ishkué naldaga Jate jékaldaxa izhukak zhinik nagazhé. Ne, ai ishkué naldaki káguba kagik zaldakueja janaktunamakga nuxa, Duwe ipanazhánekuetshi, eñki jisétshi naldiña ishkué nalda nakldá. ¹⁶Akze, mashiki káguba axautshi mauldí aguani izhoshi, axaldáñ za kakzé awatuñshindana kakzeshi ashekualdaldiák, eñkaki jian ajanashagába, saldiña kutám mual ajanashixakue za matualdixa nakldá.

¹⁷Ekí ne, Jate jékaldaxa izhukaja sakí agatsaldi ishkué nalda izhogakue jañguamak káguba izhukakueki ekí aldé: Akldé akzeki aldunaxa janshi agatsekldekue, axautshikue na señgaba zhe noxa za niñkakue, kágubakue juañ zaldaba za axatshixakue. Axautshi nukaxakue, kagasanegaka ajañguxakue. Kágubakue matshuwi guañ kajañgui, saldiña janshizhegaba za kaxatshixakue. Axautshikue katuakuauxabé za tuñkakue. Kágubakue naldagálde nuxa namak ne kajañgushazhékue.^z ¹⁸Mieldekueki axautshikue na señgaba zhe nukakueki, axautshikue jiaga señgaba zhe nokshixa. Ekí ashekualdi na, atshakuamak jian ne za ajanashiji ashekualdaldixa nakldá.

“Jate za ni naksanexaldí” izhgakugakue

4 ¹¿Miya zhinik shi maiñgabaga kauzhikshiji, múldigaba zhiksashiji zhekualdaminaka na? Aiki sha atshindana miñzekája jian zhekualdabináldiamak mimijí aldunaldi kaumiñshiji guatuka ¿miñsúñ shi na? ²Akze, maiñki jigaba zúxaita miñkaldaldakue mijañguamak ipanaki minakna, mielde ai miñgitamakuatuka guaxa gundana miñzeka. Ekíga na, jigabá shalda axautshikue mauldí miyaguanatshak, amak miñnunamak miñkaldaldazháka mituatshakna, maiñgaba kauzhikshiji, múldigaba zhiksashiji mizhekue. Aiki Jatek akshishakí minakna, amak miñkaldaldazhé. ³Azhi amak miyakshishaldiák jiaga,

^y 3.12 Mt 7.16-18. Ekí zuñmeyatshake juáñgalda ezuamé nekga Jate akldé akzukui mual, jiak eñkaña sha neshi mual zukuagakue zuñgatsaldakí guashi. ^z 3.13-17 Pr 1.1-9.18; St 1.5

miñgegakí. Jinake naldakí. Maiñ sha jañguaté noshi miñnunamak nuxa mizhekualdaldiamak miyakshishixá nak.

⁴Maiñki Saldiñga netshi Jate za miñkaldé ne, ¿jinak shi axautshi jiaga miñkaldaldakue mijañgú? ¿Azhi ekí miñsúñ shi na? Mieldeki Duwe ipanazhánekue izhogamak izhoxak axabaldexaldiake, Jatek aguldiñka nek gualdixa. Akze, ezujañañki jai kagik zalda izhoxak za axabaldeshi izhgakuxaldiák, Jatek aguldiñka naldaldixa.^a ⁵Azhi Jateja ají múldigabak ¿axesé nuxa ekí zúñmene shi jañguaminaka na? Jateja alduna zúñgenéñ zhinik na “askimiñgaba nají za naldaldixakue, nas za kaxaldaldi ashekualdaldixa shakldá” zúnajañguiñgaba izhuka.^b ⁶Aldéñ zúxaita zalda éegaba guañ zúnajañgui zúngauneshi izhogakna, ají múldigabak ekí sezhekldé:

“Saldiñga netshi Jateja sekuazhikhshiji izhukakueki kagitamakui za izhuka.

Ne, axaldáñgaba aguáñ zhikzukanekue zúnake éegaba guañ kajañgui, kagauneshi za izhuka nakldá.”^c

⁷Akna, “Saldiñga netshi Jate za ni naksanexaldí” itshani miñgualdí. Ne jisé zúnake miñsanegatshak kama agilshiji, ni nauwa axaldukabináldi. Ekí za miyagitamakuualdiakna minakuikshaldixa.^d ⁸Ne Nauwijate zúnake akldé akldéñga axaldeji, miyaxabaldexaldí. Ekí miyatshaldiakna jiak, aldéñ zhinik miñkaldashi, mimeshkaakualdixa.^e Guatshak ¡maiñ sha atshiji mizhekuekue, kutám atsha majiñga majakue!^f ¡Mozhua mozhua miñneshi, Jate mijañgualdixa azhi jañguabináldixa miñnekakue, aldunaldi janshi ishkazguá guwíñ!^g ⁹Maiñ sha atshamine shalda na, guañ miñneshi, itshani, zúxaita zalda mimauwaldí. Ne axañki sha atshiji mizhoguéñ ishimi, zeñ nuxa miñneka ne, kaigaki ai shalda itshani mimauwaldí. ¹⁰Saldiñga netshi Sáñkaldá aldéñ nugeñki axaldáñgaba aguáñ miyakizhikzukualdí. Ekí miyatshaldiakna, aldéñga akldé miñzukualdixa nzha.^h

¹¹Gajakue, maiñgaba ataba atabañ zhinik, nalda izhguaxalga noxabináldi. Akze, mieldejañki ezua ajanamé Duwe ipanane nalda aguashi, agatsaldi ne axezhaxaldiák, Jateja ajañguakue guiyaba zúñgenega nalda aguashi, amak atshakue agatsaldakí ne guashiñga atshaldixa. Mitsake guiyaba zúñgene amak axatshakue migatsaldakí ne majañgualdiák, ake, Jatek amak axatshagábaki, mañki axautshi agatsaldi ne tumildaka niuwi mixaldé jana matshaldixa. ¹²Ekí ne, ezumé guana, jian izhoxa guiyaba gexa niuwi axaldé naldí na, eja za na kágubaki agatsaldi azhi agatsaldakí ne tuwa niuwi axaldé. Ega guana Saldiñga netshi Jate káguba ikualdaka, azhi guiyaba tu za nogakueñka gagaka jiaga naldashá. Ne ¿sakí shi ma niñkauwañki axautshikue kagatsé ne tumildaka majañgú?

^a 4.4 Is 1.21; Jer 3.6-10,20; Os 2.2; Mt 6.24   ^b 4.5 Ex 20.5; Dt 4.24; Zac 8.2

^c 4.6 Pr 3.34; Mt 23.12; 1Pe 5.5   ^d 4.7 1Pe 5.8-9   ^e 4.8 Zac 1.2-3; Mal 3.7

^f 4.8 Sal 24.4; Is 1.15-16   ^g 4.8 St 1.8   ^h 4.10 Mt 23.12; 1Pe 5.6

Atshakualdixa shalda sekuazhikshasé

¹³Kaiga zunake maiñgaba ekí minekakue naldukaté nogwíñ: “Kaiga azhi niuwizhíñki ezua kuíbulduxa neyakualdixa. Eñka ezua kagi kizhoxaldiéñ na jika nabesaji, jabiji me matshuwi kasa izhgauwakualdixa nakldá.” ¹⁴Ekí minegatshak, çniuwizhíñki sakí zexaldixa azhi mitsá mizhekualdaldixa miñkualdaka shi na? Akze, mauwi duanaldinik jiak, maldéki naldaksánamakbe, maiñ jiaga maldéki izhoxabiñsá guaka naldashá.ⁱ ¹⁵Ekí agatsaldi negagábaki, “Jate ekíga najañgui gualdiák, akldé izhoxalga noxaldikueñki ekí, ekí atshaldikue nzha” nuxa negakue zunğatsé. ¹⁶Ne maiñ sekuazhikshiji juizhiñga ji miyatshaldixa janaktumine miñguaka. Ekí agatsaldi sekuazhikshiji nexaki sha atshiji negakue. ¹⁷Akze, mieldeki sakígaba janshizhe atshakue agatsé akualdi nuka jiaga atshakí naldaldiák, sha atshijiñga atshaldixa nakldá.

Kabiakue guiyaba tuaka keshkaldukshane

5 ¹¡Kaigaki maiñ kabiakue^l ekí miñmeyaldikue naldukaté nogwíñ!
¹Jaldán mauwiñgaba guapanakue miñğatsé! Jinak naldakí. Guiyaba atemajañ mitualdixa nak. ²Mimijí numa kabia mimakuanekueki galdú guane jana akzaldaksá guane. Ekibeñga shintúja mimijí zhakuá janshagatseki ga guane. ³Ekíga na, jika sualdamakbeñga mimijí niuba akzekueki nuk akzaldaksá guane. Mimijí numa akzaldaksá guanekuejañga na, jika mimijí za naldakue jañguamine shalda miñğatsé ne axamindaxaldixa. Ekí axamindagatshakna, gukséja jika yogamak, Jateja guiyaba atemajañ mimatuñshaldixa. Akze, auxa zexaldá guapanatshak, numa kabia mimakuanekue izhbeshi nuxa mizhekuekue naldashibiná.^k

⁴Sakí atshamine jañguakue. Nashi tezhi jiba miñkatshanekue kazzabiyazhá guaminéñ zhinik na, Jateja kagaunexaldiamak axakuañneklde. Ekí axakuañnegatshak Saldiñga netshi Sáñkalda saldiñga aksuikueja kalduká guane nakldók.^l ⁵Ne maiñ míñgaki jai kagik mizhogeñgaki zúxaita zalda, ni ji jue miñzék naldakí izhoshi na, miñnunamak za mizhekue. Akze, baka akuaxaldixaki wéñgiekue neshi zaji akldogamakbeñga na, Jateja guiyaba mimatuñshaldixa miñnegakíñga miñnunamak za zhekuamine. ⁶Maiñ káguba agatsaldakí nekue jiaga kagatsaldi ne axakezhashi, kakuaxamine. Aikueki ni nauwa kaumiñshiji guakí noguéñ jiaga ekí kakuamine naldashá.

Abeti jituál nogakue

⁷Gajakue, maiñ jibañ tuabinogéñ nauwiji Sáñkalda Duwe Jesú naxaldieñka yo, abá naldakí abetalga mizhekualdaldí. Ekí agajañguakue.

ⁱ 4.13-14 Pr 27.1   ^j 5.1 Kabia Jateja kajañguamak izhogazhékuek ekí kakkbene.

^k 5.2-3 Mt 6.19   ^l 5.4 Lv 19.13; Dt 24.14-15

Tetshi ajáugukuija zulda nixaldinik, janshagatse gakue axaldexaldiamak, abeti jiaktuñka. Axáñ misha zulda tashekualdixa níxalda itsexaldiamak jiaktuatoxaldinik, mokue zulda guiyakshaldixa jiaga níxalda itsexaldiamak abeti jiaktuñka. ⁸Ekibeñga na, main nauwiji Sáñkald Duwe Jesús abá naldakí agapa neji, abetiñga jiaktuál mizhekualdaldí. Akbiñgaki aldéñki nauwa axañga naxaldiéñ ldiuwañ zexaldá guapanák. ⁹Akze gajakue, Duwe Jesús zuñgatsaldi azhi zuñgatsaldakí ne zunatuñkaki naki, naki nagaté nogakna, maingabaga ataba atabañ zhinik kiejo akualga noxabináldi. Azhi ekí miyakualdiake miñgatsaldi ne axamindaxaldixa nakldá.

¹⁰Gajakue, mainki Saldiñga netshi Sáñkaldaja ají múldigaba naldiñga zaxaitshal gaxananekue kagastú xaldeki amak mizhekualdaldí. Aldéñ guagakue kakbeyamak akuagué shalda guiyaba katuñshiñgaba guatoguéñ abá naldakí abetal za ashekuanane. ¹¹Akze, Jate shalda guiyaba atuatogéñ abá naldakí abetal izhukakueki aldéñga zeñ kajañguxa zuñkué. Aikuega na, nauwibama Jop guiyaba tuwiñgaba izhogatoguéñ, abá naldakí Jatek alduna ishalga izhuka shalda, aldiweki Jateja naldiñga matshuwi zeñ zalda janshizhe axatshanane nukamine.^m Akze, Saldiñga netshi Sáñkaldaki guagasá zalda guañ zunajañgui, juañ zaldaba zuñkatshixa nakldá.ⁿ

¹²Gajakue, kaiga akldé akzé, ekí miñmeyaldikue: Jigaba ité xaldek “atshaldikuamak ni axeldakú” negasé. Ekíga na, “Saldiñga netshi Jateki jékaldaxa izhuka nahamakga nahéñ zhinik, nas namak atshaldikuamak ni axeldakú,” azhi “jejié kagiki na nahéñ zhinik, nas namak atshaldikuamak ni axeldakú” negasé. Ne, egaba namak za guashi na, miyatshaldixa nake “atshaldikue nzha,” azhi atshabináldixa nake “atshazháldikue nzha” nuxa guagakue.^o Ekíki Jateja miñgatsaldi ne axamindashi guakuak.

Jateki amak zuñkatshaldixa jañgui akshishakue

¹³Gajakue, mainga ezuaque jibañ tuabinoxaldiake, Jateja agaunexaldiamak akshishakue. Azhi ezuaque zeñ miñzeshi guatoxaldiake, Jate za akldé akzamakga akzukui axazubeyakue. ¹⁴Mainga ezuaque mulbatá miñzeshi guatoxaldiake, Duwe ipanane aksanakakueja Jatek akbeyaldiamak agakuañnegakue. Amak akbeyatogéñ na, nauwiji Sáñkaldaja niuwi kagenamak mulbatá akzeka mantixa nauwa ibeshi iskaitshaldiamak akshishakue.^p ¹⁵Akze, “Jateja amak iskaitshaldixa shakldá” alduna ishiji akshishaldíak, nauwiji Sáñkaldaja amak iskaitshi, ne akzukualdixa. Guatshakna sha atshane naldaldiake axabetaldixa nakldá.

^m 5.11 Job 1.21-22; 2.10; 42.10-17   ⁿ 5.11 Ex 34.6; Sal 103.8; 111.4   ^o 5.12 Mt 5.34-37
^p 5.14 Mlk 6.13; Lk 10.34

¹⁶Ekí nakna, ataba atabañ zhinik “sha atshanuge nzha” zhikbeji na jiak, ataba atabañ zhinik Jatek zhikshishi izhikbeji miñgualdí. Ekíki abak, aldunaldi jiaga se miñzukualdiamak. Akze, Jatek akldunamak jian izhukaki agatsauxa Jate agakuañnexaldiák, axaldukshi ají kama zuxaita nek matshuwi amak axatshaldixa nakldá. ¹⁷Amakbeñga na, Eldiya Jatetshi múldigaba naldiñga zuxaitshixaki nauwijanameña káguba nuxa nalgué jiaga, Jatek níxalda zegazháldiamak muldetua agatsauxa agakuañneguake, amak maigua kagi mokue muan níxalda zekuazháne.^q ¹⁸Guñguenik jiak, Jateja níxalda gaxaldiamak agakuañneguake, amak mokue zekuatshak^r gakue nekldane nakldá.

¹⁹Gajakue, maiñga ezuake Jatetshi jiúñgulda namakldek zhinik ijuldú miñgualdiake, jiak ezuake mokue namakldek mizhañgashaldiamak aksaneshi kualdiksha miñgualdiake, ²⁰ekí miñkualdakue. Mieldeke ezua ijuldune amak kualdikshá miñgualdiake, eñki aldunaxa shuane jana Jatek agajué za izhogazháldiamak kualdikshaminaka. Ekí mikualdikshatshakna, shane matshuwi atshane Jateja axabetaldixa nakldá.^s

Ekíga shi naldí.

---

^q 5.17 1R 17.1; 18.1; Lk 4.25   ^r 5.18 1R 18.42-45   ^s 5.20 Pr 10.12; 1Pe 4.8